

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/236635,Upamietnilismy-ofiary-Holokaustu.html>
26.02.2026, 20:17

[Następny](#)

[Powrót](#)

Upamiętniliśmy ofiary Holokaustu

W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, 27 stycznia 2026 r. przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej i Kancelarii Prezydenta RP złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą Pereca i Samuela Willenbergów w Warszawie.

27.01.2026

[Holokaust II Wojna Światowa Samuel Willenberg](#)

Kwiaty pod tablicą upamiętniającą Samuela Willenberga złożyli przedstawiciele IPN – dyrektor Biura Rzecznika IPN dr Rafał Kościański, zastępca dyrektora Biura Współpracy Międzynarodowej dr Dorota Lewsza, Blanka Kamińska-Pienkos wraz z Agatą Talarków z Biura ds. Polonii i Krzysztofem Orzechowskim z Biura ds. Odznaczeń i Nominacji z Kancelarii Prezydenta RP oraz Kubą Sitarskim, przedstawicielem wspólnoty mieszkaniowej „Marszałkowska 60”, która opiekuje się tablicą.

Samuel Willenberg był żołnierzem Wojska Polskiego i Armii Krajowej, więźniem niemieckiego obozu zagłady Treblinka II oraz uczestnikiem buntu w obozie w 1943 roku. Był również uczestnikiem Powstania Warszawskiego, a po wojnie rzeźbiarzem i malarzem.

Od wyjazdu do Izraela w 1950 r. wielokrotnie wraz z żoną Krystyną przyjeżdżali do Polski – zarówno prywatnie, jak i jako przewodnicy izraelskiej młodzieży. Stali się rzecznikami dobrych relacji polsko-żydowskich, nie ukrywając ani tragicznych, ani pięknych wydarzeń łączących te dwie grupy polskich obywateli podczas zbrodniczej niemieckiej okupacji. Zmarł 19 lutego 2016 roku w Tel Awiwie.

W 2023 roku Instytut Pamięci Narodowej, we współpracy z wspólnotą mieszkaniową „Marszałkowska 60”, upamiętnił Samuela Willenberga i jego ojca Pereca – artystę, malarza i pedagoga sztuki – pamiątkową tablicą przy kamienicy przy ul. Marszałkowskiej 60 w Warszawie. W czasie Powstania Warszawskiego ukrywał się tam ojciec Samuela – żydowski artysta synagogalny, prof. Perec Willenberg.

W czterdziestym pierwszym dniu Powstania Warszawskiego pocisk moździerzowy trafił w kamienicę, rujnując dwa piętra, i zatrzymał się tuż nad pokojem Pereca. Perec leżał wtedy na łóżku, przysypany gruzem. Na prośbę syna, Samuela Willenberga, malarz postanowił przecześć bombardowanie w piwnicy. Po drodze do piwnicy zaczął szkicować węglem na suficie klatki schodowej wizerunek Chrystusa Miłosiernego. Była to głowa Chrystusa na tle krzyża; na belkach krzyża umieszczony został napis: „Jezu, ufam Tobie” oraz podpis: „Rysował B. Pękosławski 11 września 1944 r.” Jak wspomniała Ada Willenberg, lokatorzy wierzyli, że ta kamienica ocalała dzięki namalowanemu przez jej teścia Pereca wizerunkowi Chrystusa.

Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”

W styczniu 2020 roku Instytut Pamięci Narodowej sprowadził z Izraela do Polski kolekcję 15 rzeźb Samuela Willenberga. Rzeźby przedstawiają codzienność życia w obozowym piekle. Artysta oddaje głos pojedynczym ofiarom, uwieczniając w rzeźbie także sceny zbiorowe, takie jak bunt w obozie (2 sierpnia 1943 r.) czy ucieczkę garstki ocalałych więźniów.

Pomimo ogólnoświatowej pandemii projekt zaistniał w świadomości Polaków, także za sprawą stworzonego przez IPN [wirtualnego spaceru po wystawie](#) oraz proponowanych online warsztatów dla młodzieży na temat ujęć Holokaustu w sztuce. Gdy było to już możliwe, ekspozycja, uzupełniona o cytaty ze wspomnień autora w językach angielskim, polskim i hebrajskim, gościła w kilkunastu lokalizacjach w całej Polsce, także w miejscach byłych niemieckich obozów koncentracyjnych: w Bełżcu, Sobiborze i na Majdanku.

Ekspozycję wraz z projektem edukacyjnym, opartym na pracach Willenberga, zrealizowano dzięki życzliwości i zaufaniu, jakim Instytut Pamięci Narodowej obdarzyła wdowa po artyście – Ada Krystyna Willenberg, która kontynuuje dzieło swojego męża w imię zachowania pamięci o Zagładzie, zwłaszcza wśród młodych pokoleń.

Upamiętniliśmy ofiary Holokaustu - Warszawa, 27 stycznia 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Upamiętniliśmy ofiary Holokaustu - Warszawa, 27 stycznia 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

1943 2023

PEREC I SAMUEL WILLENBERG

Percec Willenberg (1874-1947), artysta malarz i nauczyciel rysunku. Był twórcą fresków epizygraficznych w Czystańsku, Opawie i Piotrkowie Trybunalskim, wykonywał w stylu neoromanizmu żydowski. Podczas Powstania Warszawskiego mieszkał pod przybranym nazwiskiem Bahatur Karol Półkaskowski w kamienicy przy ul. Marszałkowskiej 60. W jej pomieszczeniu w sierpniu 1943 r. zamordowano jego syna Michała, który, jak wierzyli mściciele, schował budynek przed doładowaniem. Ojciec, Samuel oraz, zamordowanych w niemieckim obozie zagłady Treblinka II, Tamara i By.

Samuel Willenberg (1897-1943), artysta malarz i rzeźbiarz. Uczestnik wojny abasyńskiej w Węgry niemieckiego obozu zagłady Treblinka II, skąd uciekł pod koniec lat czterdziestych i w sierpniu 1943 r. Pod przybranym nazwiskiem Ignacy Popow „Igi” walczył w Puławach Warszawskich w batalionie AK „Bucur”. Kawaler Krzyża Srebrnego Orderu Wojennego Virtuti Militari. Po wojnie był edukatorem, strażnikiem pamięci o Holokauście oraz autorem rzeźb i wspomnień z obozowej przeszłości. Jego żoną i kochanką była Ada Kryszyna i d. Lubelska, urodzona z getta warszawskiego.

Percec Willenberg (1874-1947), artysta, malarz i nauczyciel. Był twórcą epizygrafów (fresków) w Czystańsku, Opawie i Piotrkowie Trybunalskim. Podczas Powstania Warszawskiego mieszkał pod przybranym nazwiskiem Bahatur Karol Półkaskowski. On 11 września 1944, he drew an image of the Merciful Christ on the wall of the basement. The residents believed that it had protected the building from being bombed. The father of Samuel Willenberg and his sisters, he and Tamara, who were murdered in the Treblinka II German extermination camp.

Samuel Willenberg (1897-1943), artist, painter and sculptor. A participant of the war defense was, prisoner of the Treblinka II German extermination camp, from where he escaped during the revolt of 1 August 1943. Under the assumed name of Ignacy Popow „Igi”, he fought in the Warsaw Uprising in the Home Army „Bucur” Battalion, Knight of the Silver Cross of the War Order of Virtuti Militari. After the war, he was an education guardian of memory of the Holocaust, and the author of a series of sculptures and memoirs pertaining to his traumatic camp experience. Ada Kryszyna Willenberg née Lubelska, his wife and an escapee from the Warsaw Ghetto, is the one to continue his mission.

W 80. ROCZNICĘ POWSTANIA W GETCIE WARSZAWSKIM
ORAZ BUNTU W NIEMIECKIM OBOZIE ZAGŁADY TREBLINKA II
W 79. ROCZNICĘ POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Instytut Pamięci Narodowej
Młodzieżowa Kamienica Marszałkowska 60
2023

Upamiętniliśmy ofiary Holokaustu - Warszawa, 27 stycznia 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Więcej:

- [Wystawa „Obraz Trebinki w oczach Samuela Willenberga”](#)
- [Uroczystość wręczenia Medalu Reipublicae Memoriae Meritum Adzie Krystynie Willenberg](#)
- [Posłuchaj wspomnień Ady Krystyny Willenberg na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Holokaust, II wojna światowa

Upamiętnienie